

۱۱۳۹
شوال ۱۳۳۹

در تمام متون فقه

« متون فقه چهار »

مؤلف

دکتر سید علی موسوی باروق

سرشناسه: موسوی باروق، دکتر سیدعلی، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآورنده: درسنامه متون فقه: متون فقه چهار / مؤلف دکتر سیدعلی موسوی باروق
مشخصات نشر: قم: شکوری، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۳۶۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۶۱-۲۵-۲
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
یادداشت: اثر حاضر با محوریت و مبنای
کتاب «اللمعة الدمشقية» شهید اول تالیف و تحریر شده است.
موضوع: حقوق جزا (فقه) موضوع: حقوق جزا - ایران
شناسه افزوده: شهید اول، محمد بن مکی / ۷۸۶-۷۳۴ ق. اللمعة الدمشقية
رده‌بندی کنگره: ۱۲۹۴ د ۸۵۴ م / ۱۹۵ BP
رده‌بندی دیویی: ۳۷۵ / ۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۷۲۵۲۴

نام کتاب: درسنامه متون فقه، متون فقه چهار

مؤلف: دکتر سیدعلی موسوی باروق

ناشر: شکوری

تاریخ و نوبت چاپ: اول / اردیبهشت ۱۳۹۴

قطع و صفحه: ۳۶۸ صفحه وزیری

چاپخانه: زمزم

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بهاء: ۱۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۶۱-۲۵-۲

کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ می‌باشد.

مرکز پخش: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد

تماس با مؤلف: ۰۹۱۴۹۸۴۰۵۴۰

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱	مقدمه
۱۵	کِتَابُ الْقَضَاءِ
۲۵	پرسش:
۲۶	الْقَوْلُ فِي كَيْفِيَّةِ الْحُكْمِ:
۲۶	سخن درباره چگونگی حکم
۳۷	پرسش:
۳۸	الْقَوْلُ فِي الْيَمِينِ:
۳۸	سخنی درباره قسم خوردن
۴۰	پرسش:
۴۱	الْقَوْلُ فِي الشَّاهِدِ وَ الْيَمِينِ:
۴۱	سخنی در شاهد و قسم

پرسش:		۴۶
الْقَوْلُ فِي التَّعَارُضِ:		۴۷
سخنی پیرامون تعارض در ادعاهای مالی:		۴۷
پرسش:		۵۳
الْقَوْلُ فِي الْقِسْمَةِ:		۵۴
سخنی در تقسیم سهم:		۵۴
پرسش:		۶۰
كِتَابُ الشَّهَادَاتِ:		۶۱
کتاب شهادات:		۶۱
پرسش:		۷۰
الْفَصْلُ الثَّانِي: فِي تَفْصِيلِ الْحُقُوقِ:		۷۱
فصل دوم در بیان مفصل اقسام حقوق نسبت به شاهدان است:		۷۱
پرسش:		۷۴
الْفَصْلُ الثَّالِثُ: فِي الشَّهَادَةِ عَلَى الشَّهَادَةِ:		۷۵
فصل سوم: در شهادت دادن بر شهادت دیگری:		۷۵
پرسش:		۷۸
الْفَصْلُ الرَّابِعُ: فِي الرُّجُوعِ:		۷۹
فصل چهارم: در مورد رجوع شاهد از شهادت خود است:		۷۹
پرسش:		۸۳

۸۴	کِتَابُ الْحُدُودِ.....
۸۴	کتاب حدود.....
۹۵	پرسش:.....
۹۶	اقسام حدّ زنا.....
۱۱۰	تَتِمَّةٌ:.....
۱۱۰	تکمیل بحث.....
۱۱۵	پرسش:.....
۱۱۶	الْفَضْلُ الثَّانِي: فِي اللّٰوَاطِ وَ الشَّخِيقِ وَ الْقِيَادَةِ:.....
۱۱۶	فصل دوم پیرامون احکام لواط، مساحقه و قیادت است.....
۱۲۵	پرسش:.....
۱۲۶	مساحقه.....
۱۳۰	پرسش:.....
۱۳۱	قیادت.....
۱۳۴	پرسش:.....
۱۳۵	الْفَضْلُ الثَّالِثُ: فِي الْقَذْفِ:.....
۱۳۵	فصل سوم در باره ی قذف است.....
۱۴۳	مَسَائِلُ:.....
۱۴۳	چند مسأله.....
۱۴۹	سَابُّ النَّبِيِّ.....

۱۵۱	پرسش:
۱۵۲	الْفَضْلُ الرَّابِعُ: فِي الشُّرْبِ:
۱۵۲	فصل چهارم در مورد نوشیدن مسکرات و شراب خواری است.
۱۶۴	پرسش:
۱۶۵	الْفَضْلُ الْخَامِسُ: فِي السَّرِقَةِ:
۱۶۵	فصل پنجم پیرامون سرقت است.
۱۷۳	و هُنَا مَسَائِلُ:
۱۷۳	در اینجا چند مسأله وجود دارد:
۱۸۴	پرسش:
۱۸۵	الْفَضْلُ السَّادِسُ: فِي الْمُحَارَبَةِ:
۱۸۵	فصل ششم پیرامون جرم محاربه است.
۱۹۴	الْفَضْلُ السَّابِعُ: فِي عُقُوبَاتِ مُتَعَرِّقَةٍ:
۱۹۴	فصل هفتم پیرامون کیفرهای پراکنده که تابع حدود است می باشد.
۲۰۶	پرسش:
۲۰۷	كِتَابُ الْقِصَاصِ:
۲۰۷	کتاب قصاص:
۲۱۷	پرسش:
۲۱۸	و هُنَا مَسَائِلُ:
۲۱۸	در اینجا چند مسأله وجود دارد:

۲۲۵	پرسش:
۲۲۶	الْقَوْلُ فِي شَرَائِطِ الْقِصَاصِ:
۲۲۶	شرایط قصاص
۲۳۶	پرسش:
۲۳۷	الْقَوْلُ فِي مَا يَثْبُتُ بِهِ الْقَتْلُ:
۲۴۹	پرسش:
۲۵۰	الْفَضْلُ الثَّانِي: فِي قِصَاصِ الظَّرْفِ:
۲۵۰	فصل دوم پیرامون قصاص عضو است
۲۶۲	پرسش:
۲۶۳	الْفَضْلُ الثَّالِثُ: فِي اللُّوَاحِقِ:
۲۶۳	فصل سوم درباره‌ی ملحقات بحث قصاص است
۲۷۳	پرسش:
۲۷۴	كِتَابُ الدِّيَّاتِ
۲۷۴	کتاب دیات
۲۷۹	موجبات ضمان کیفری
۲۷۹	۱- ضمان پزشکی
۲۸۰	۲- ضمان شخص خفته
۲۸۱	۳- ضمان حامل کالا
۲۸۲	۴- ضمان ناشی از هم‌آغوشی و جماع

- ۵- ضمان ناشی از فریاد بلند و مانند آن ۲۸۲
- ۶- ضمان برخوردکننده ۲۸۳
- ۷- ضمان برخورد دو فرد بالغ به یکدیگر ۲۸۴
- ۸- حکم به سقوط از بلندی بر روی دیگری ۲۸۶
- پرسش: ۲۸۸
- و هُنَا مَسَائِلُ: ۲۸۹
- پرسش: ۳۰۳
- الْفَصْلُ الثَّانِي: فِي التَّقْدِيرَاتِ: ۳۰۴
- فصل دوم پیرامون اندازه دیه‌ها می‌باشد ۳۰۴
- پرسش: ۳۰۹
- دیه‌ی اعضاء ۳۱۰
- ۱- دیه‌ی موی سر ۳۱۰
- ۲- دیه‌ی ابروها ۳۱۱
- ۳- دیه‌ی مزه‌ها ۳۱۲
- ۴- دیه‌ی چشم‌ها ۳۱۲
- ۵- دیه‌ی پلک‌ها ۳۱۳
- ۶- دیه‌ی گوش‌ها ۳۱۴
- ۷- دیه‌ی بینی ۳۱۵
- ۸- دیه‌ی لب‌ها ۳۱۶

۳۱۸	۹- دیه‌ی زبان
۳۱۹	۱۰- دیه‌ی دندان
۳۲۲	۱۱- دیه‌ی فک
۳۲۳	۱۲- دیه‌ی گردن
۳۲۳	۱۳- دیه‌ی دست
۳۲۷	۱۴- دیه‌ی کمر و ستون فقرات
۳۲۸	۱۵- دیه‌ی قطع نخاع
۳۲۹	۱۶- دیه‌ی پستان
۳۳۰	۱۷- دیه‌ی آلت تناسلی مرد
۳۳۱	۱۸- دیه‌ی بیضه‌ها
۳۳۲	۱۹- دیه‌ی شفران، لب‌های آلت تناسلی زن
۳۳۲	۲۰- افضاء
۳۳۳	۲۰- دیه‌ی باسن
۳۳۴	۲۱- دیه‌ی قطع پا
۳۳۴	۲۲- دیه‌ی استخوان ترقوه
۳۳۶	۲۳- دیه‌ی دنده‌ها
۳۳۶	۲۴- دیه‌ی استخوان نشیمنگاه
۳۳۹	پرسش:
۳۴۱	الْقَوْلُ فِي دِيَةِ الْمَنَافِعِ:

- ۳۴۱ ۱- دیه ی عقل
- ۳۴۲ ۲- دیه ی حس شنوایی
- ۳۴۴ ۳- دیه ی بینایی
- ۳۴۵ ۴- دیه ی حس بویایی
- ۳۴۶ ۵- دیه ی جنشایی
- ۳۴۷ ۶- دیه ی انزال منی
- ۳۴۷ ۷- دیه ی ریزش ادرار
- ۳۴۸ ۸- دیه ی صوت
- ۳۴۹ پرسش:
- ۳۵۰ الْفَضْلُ الثَّالِثُ: فِي الشُّجَاكِ وَتَوَابِعِهَا:
- ۳۵۷ پرسش:
- ۳۵۸ الْفَضْلُ الرَّابِعُ: فِي التَّوَابِعِ:
- ۳۶۸ پرسش:

مقدمه

قرآن می‌فرماید: قضاوت کار خداست: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ﴾^۱ خدا فیصله می‌دهد؛ کار نبوت است. ﴿يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ﴾ تو جانشین خدا هستی، ﴿فَأَحْكُمْ﴾^۲ باید حکومت و داوری کنی.

«قضاوت» عبارت از داوری کردن برای رفع نزاع و کشمکش در میان مردم است. یکی از منصب‌های بزرگی است که از جانب خداوند متعال برای پیغمبر ﷺ و امامان معصومین علیهم‌السلام و از جانب آنان برای فقیه جامع‌الشرایط تعیین شده است.

منصب قضاوت در دیدگاه اسلام یکی از ارزشمندترین و در عین حال خطرناک‌ترین مناصب اجتماعی است؛ قاضی نیز در یک نگاه نماینده‌ی خدا و با فضیلت‌ترین انسان‌ها و در نگاه دیگر از شقی‌ترین مردم شمرده شده است؛ زیرا به تعبیر امیرمؤمنان علی علیه‌السلام او در جایگاهی می‌نشیند که یا انبیا و اوصیا در آن قرار می‌گیرند و یا اشقیاء بر آن تکیه می‌زنند و فاصله‌ی این دو، فاصله بهشت و دوزخ است.

این منصب شریف به موازات شرافتش، بسیار حسّاس و خطرناک هم هست و در روایات بسیاری، با بیاناتی گوناگون حساسیت آن بازگو شده است. در روایتی از پیامبر اکرم ﷺ نقل شده که می‌فرمایند: «لِسَانُ الْقَاضِي بَيْنَ جَمْرَتَيْنِ مِنَ النَّارِ، حَتَّى يَقْضِيَ بَيْنَ النَّاسِ؛ فَأَمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَ أَمَّا إِلَى النَّارِ» زبان قاضی در میان دو پاره آتش قرار دارد تا وقتی که بین مردم قضاوت کند؛ (وقتی که قضاوت کرد معلوم می‌شود که) به سوی بهشت می‌رود یا به سوی آتش دوزخ.

۱. حج، آیه ۱۷.

۲. ص، آیه ۲۶.

در اهمیت قضاوت، همین بس که «قَضَات» به چهار دسته تقسیم شده است که سه گروه آنان در آتش و یک دسته در بهشت هستند:

القَضَاءُ أَرْبَعَةٌ: ثَلَاثَةٌ فِي النَّارِ وَ وَاحِدٌ فِي الْجَنَّةِ: رَجُلٌ قَضَى بَجَوْرٍ وَ هُوَ يَعْلَمُ فَهُوَ فِي النَّارِ، وَ رَجُلٌ قَضَى بَجَوْرٍ وَ هُوَ لَا يَعْلَمُ فَهُوَ فِي النَّارِ، وَ رَجُلٌ قَضَى بِالْحَقِّ وَ هُوَ لَا يَعْلَمُ فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ

دسته اول: قضاتی هستند که به جور و ستم حکم می‌کنند در حالی که می‌دانند در آتش هستند.

دسته دوم: این گروه نیز به جور و ستم حکم می‌کنند، در حالی که نمی‌دانند پس در آتش هستند.

دسته سوم: قضاتی که به حق حکم می‌کنند ولی نمی‌دانند و براساس علم، قضاوت نمی‌کنند؛ این گروه نیز در آتش هستند، اگر چه به حق قضاوت کنند ولی نه بر اساس علم، بلکه از روی جهل حکم می‌کنند.

دسته چهارم: این گروه قضاتی هستند که به حق حکم می‌کنند در حالی که می‌دانند در بهشت هستند.

مستفاد از روایت فوق این است که کرسی قضاوت، محل جلوس کسانی است که بر اساس علم، حکم می‌کنند؛ کسانی که احکام الهی را می‌دانند و بر طبق آنها، قضاوت می‌کنند.

مبحث «قضاوت، شهادات، حدود، قصاص و دیات» محتوای دو واحد درسی به نام «متون ۴» به دوره کارشناسی رشته حقوق اختصاص دارد. محوریت «متون ۴» بر اساس حقوق کیفری قرار گرفته است بدیهی است که یک حقوقدان باید با زوایای آن آشنا گردد

اما یک کتاب مختصر نمی‌تواند تمام موارد حقوقی را که در اجتماع رخ می‌دهد پوشش دهد، لازم است در کنار این کتاب، کتب فقهی و حقوقی دیگر نیز، جهت فهم بیشتر و درک محتوایی آن قرار گیرد تا یک دانشجوی حقوق بیشتر با مسائل کیفری که در جامعه اتفاق می‌افتد آشنا گردد.

کتاب حاضر با محوریت کتاب *اللمعه / الدمشقیه* تالیف شهید اول به رشته تحریر درآمده و بعد از بیان متن فقهی، و ترجمه گویا و بیان نکات توضیحی در داخل کروش، با قوانین مدون مختلف، مخصوصاً قانون مجازات اسلامی، تلیفیک شده است تا یک حقوقدان بداند قوانین با پشتوانه فقهی تدوین یافته است و هیچ قانونی وجود ندارد مگر این که با استفاده پشتوانه فقهی قابلیت اجرایی پیدا کرده است. به همین خاطر، بعد از بیان مطلب فقهی و ترجمه آن، در بین ترجمه، مطلب مورد نظر، به صورت استدلالی مختصر، بحث شده و قانون متناسب با آن، مطلب را تکمیل کرده است.

امید است نوشته حاضر بتواند برای اهل دانش مفید واقع گردد.

دکتر سیدعلی موسوی باروق

۱۳۹۳/۱۲/۱۸